

ዳኞች፡-አልማው ወሌ

ዓለ. መሐመድ

ረታ ቶሎሳ

አዳነ ንጉሴ

ሙስጠፋ አህመድ

አመልካች- የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር መንገድና ትራንስፖርት ቢሮ ነገረ-ፈጅ
ዕኔ መለስ ቀረቡ

ተጠሪ፡- ካኪ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ጠበቃ ሀጎስ አብርሃ ቀረቡ
መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል ።

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የቀረበው አመልካች የፌዴራል ክፍተኛ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 126221 ግንቦት 12 ቀን 2005 ዓ.ም የሰጠው ውሣኔ በከፊል መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ ይታረምልኝ በማለት ያቀረበውን የሰበር አቤቱታ አጣርቶ ለመወሰን ነው። ጉዳዩ ወጭና ኪሣራን በተመለከተ የተሰጠውን ውሣኔ የሚመለከት ነው። ጉዳዩ በመጀመሪያ የቀረበው ለፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ነው። በሥር ፍርድ ቤት ተጠሪ ከላኝ አመልካች ተከላኝ በመሆን ተከራክረዋል።

1. ተጠሪ በመኪና አስመጫነት የሚሠራ ነጋዴ መሆኑን ገልጾ፣ ከውጭ ያስመጣታቸው አሥር ትራክተሮች የሚገዛኝ በማጣቱ በንብረትነት በማስመዝገብ በግል ልገልገልባቸው ስለፈለግሁ የባለሀብትነት ስም ለማዛወር 422,604.22 /አራት መቶ ሃያ ሁለት ሺ ስድስት መቶ አራት ብር ከሃያ ሁለት ሣንቲም/ ለተከላኝ (አመልካች) በ3-10-2003 ዓ.ም ክፍያለሁ። ከላኝ ይህንን ገንዘብ ከከፈልኩ በኋላ ትራክተሮቹን ጌትስ ኢንተርናሽናል ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ገዝቶኛል። ተከላኝ የከፈልኩትን ገንዘብ እንዲመልስ ብጠይቀው ፈቃደኛ ስላልሆነ ገንዘቡን ከነወለዱ እንደዚሁም ወጭና ኪሣራ እንዲከፍል ይወሰንልኝ በማለት ክስ አቅርቧል። አመልካች ገንዘቡን ከመመለሳችን በፊት የኢኮኖሚና ገንዘብ ሚኒስትር አስተያየት መጠየቅ ያለበት በመሆኑ ጠይቀናል ገንዘቡንም ለመመለስ በሃደት ላይ ስንሆን፣ ወጭና ኪሣራ ግን ልንከፍል አይገባም በማለት ተከራክሯል። የሥር ፍርድ ቤት ተከላኝ ከላኝ በክሱ የጠየቀውን ገንዘብ እንዲከፍል በማለት ውሣኔ ሰጥቷል። ወጭና ኪሣራን በተመለከተ

ተከላሽ ከላሽን ለክርክርና ለወጭ ያልጋበዘ በመሆኑ፣ ወለድ ወጭና ኪሣራ ለከላሽ ሊከፍል አይገባም በማለት ውሳኔ ሰጥቷል።

2. ተጠሪ ወለድ ወጭና ኪሣራ የሥር ፍርድ ቤት አይገባም ማለቱን በመቃወም ይግባኝ ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት አቅርቧል። ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት የግራ ቀኙን ክርክር ከሰማ በኋላ አመልካች ተጠሪን ስምንት ወራት ያህል ገንዘቡን አልመለሰለትም። ስለዚህ አመልካች ወለድ፣ ለዳኝነት የተከፈለ ገንዘብና የጠበቃ አበል የመክፈል ግዴታ አለበት። አመልካች ተጠሪ የጠየቀውን ወለድ ፣ የዳኝነት ገንዘብ ፣ ይክፈል ። የጠበቃ አበል ተጠሪ ከጠየቀው ብር 44,000 ግማሹን ብር 22,000 /ሃያ ሁለት ሺ ብር/ ይክፈል በማለት ውሳኔ ሰጥቷል።
3. ለዚህ የሰበር ክርክር መነሻ የሆነው የሰበር አቤቱታ የቀረበው፣ የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጠውን የወጭና ኪሣራ ውሳኔ በመቃወም ነው። አመልካች ተጠሪ ራሱ አገልግሎት ለማግኘት ገንዘቡን በፈቃዱ ከፍሎ አገልግሎት ለመስጠት በሂደት ላይ እያለን፣ አገልግሎቱ እንዲቋረጥ ጥያቄ አቀረበ። ከዚያም የመንግሥት የፋይናንስ አሠራር በመጠበቅ ልንመልስለት በሂደት ላይ በነበርንበት ወቅት፣ ወለድ፣ ወጭና ኪሣራ እንደንከፍለው ያቀረበው ክስ የሕግ መሠረት የለውም በማለት ተከራክሯል። ተጠሪ አመልካች ገንዘቡን በወቅቱ ያልመለሰ በመሆኑ ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት የሰጠው ውሳኔ ተገቢ ነው በማለት ተከራክሯል።
4. ከሥር የክርክሩ አመጣጥና በሰበር የቀረበው ክርክር ከላይ የተገለፀው ሲሆን እኛም ጉዳዩን መርምረናል። ጉዳዩን እንደመረመርነው አመልካች ከዋናው ገንዘብ በተጨማሪ ወለድ እንዲከፍል መወሰኑ ተገቢ ነው ወይስ አይደለም? የሚለውን ጭብጥ በመያዝ ጉዳዩን መርምረናል።
5. ጉዳዩን እንደመረመርነው፣ ተጠሪ ገንዘቡን ለአመልካች የከፈለው ገዥ ያጡ መኪናዎች በስሙ ለማዛዋር በማሰብ እንደሆነ ከክስ ማመልከቻው ተገልጿል። ተጠሪ ገንዘቡን ከከፈለ በኋላ መኪናዎቹ (ትራክተሮች) በመሸጣቸው፣ የመኪናዎቹ ስመሀብት በስሙ ለማዛወር ጠይቆት የነበረው አገልግሎት እንዲቋረጥና አገልግሎቱን ለማግኘት ለአመልካች የከፈለው ገንዘብ እንዲ መለስለት እንደጠየቀ፣ ግራቀኙ በበታች ፍርድ ቤቶች እና በሰበር ካቀረቡት ክርክር ተረድተናል። ይህም የተጠሪ ጥያቄ ልክፍል የማይገባኝን ገንዘብ የከፈልኩ ስለሆነ ሊመለስልኝ ይገባል የሚል እንደሆነና በፍትሐብሔር ሕግ ቁጥር 2164 ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት በማድረግ የቀረበ ጥያቄ ነው። አመልካች ተጠሪን ገንዘቡን የተቀበለው ተጠሪ የጠየቀውን አገልግሎት ለመስጠት የግድ መክፈል የነበረበት ክፍያ በመሆኑ ምክንያት ነው። አመልካች ተጠሪን ገንዘቡን የተቀበለው እምነትን የሚያንድል ተግባራትን በመፈፀም አይደለም። የማይገባውን ክፍያ የከፈለ ሰው ገንዘቡን ከከፈለበት ቀን አንሥቶ ሕጋዊ ወለድ እንዲከፈለው ለመጠየቅ የሚችለው፣ ገንዘቡን የተቀበለው ሰው እምነትን በሚያንድል ሁኔታ ክፍያውን ተቀብሎት በሆነ ጊዜ እንደሆነ በፍትሐብሔር ሕግ ቁጥር 2164 ንዑስ አንቀጽ 2 ተደንግጓል። ከዚህ አንጻር ሲታይ ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት በፍትሐ

ብሔር ሕግ ቁጥር 2164 ንዑስ አንቀፅ 1 እና ንዑስ አንቀፅ 2 ድንጋጌዎች ይዘት መሠረታዊ ዓላማና ተግባርና ተፈጻሚነት በአግባቡ ማያገናዝብ፤ አመልካች ብር 38,034 (ሰላሣ ስምንት ሺ ሰላሣ አራት ብር) ወለድ ለተጠሪ መክፈል አለበት በማለት የሰጠው ውሳኔ የሕግ መሠረት የሌለውና መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ሆኖ አግኝተነዋል።

6. ተጠሪ ገንዘቡ እንዲመለስለት ከጠየቀ በኋላ አመልካች ወዲያውኑ ባለመመለሱ፣ ተጠሪ ክስ ሲያቀርብ የዳኝነት ገንዘብ፣ ለጠበቃ አበልና ለቴምብር ቀረጥ ወጭ ያደረገ መሆኑ ተረጋግጧል። ይህንን ወጭ አመልካች እንዲሸፍን ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት የሰጠው ውሳኔ የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁጥር 462 እና ተከታይ ድንጋጌዎችን መሠረት ያደረገ በመሆኑ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት ሆኖ አላገኘነውም። በመሆኑም አመልካች ለተጠሪ ወለድ እንዲከፍል ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት የወሰነው የውሳኔ ክፍል ብቻ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት ነው በማለት ወስነናል።

ው ሣ ኔ

1. የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሳኔ ተሻሽሏል።
2. የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት አመልካች ለተጠሪ ወለድ ብር 38,034 /ሰላሣ ስምንት ሺ ሰላሣ አራት ብር/ እንዲከፍል የሰጠው የውሳኔ ክፍል ተሸሯል።
3. አመልካች ተጠሪ ለዳኝነት የክፈለውን ብር 7,076 /ሰባት ሺ ሰባ ስድስት ብር/ ለቴምብር ቀረጥ የክፈለውን ብር 275 /ሁለት መቶ ሰባ አምስት ብር/ እና የጠበቃ አበል 22,000 /ሃያ ሁለት ሺ ብር/ እንዲከፍል በማለት የሰጠው የውሳኔ ክፍል ፀንቷል።
4. በዚህ ፍርድ ቤት ያወጡትን ወጭ ለየራሳቸው ይቻሉ። መዝገብ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ማ/አ